

نهم درس

د رکاز او معدنونو زکات

د رکاز لغوي معنی : رکاز د (رکز) څخه اخیستل شوی پتوالي ته وایي.

په اصطلاح کې : هغه خزاني ته وایي، چې په ځمکه د جاهلیت د وخت د خلکو له خوا بنځ شوي وي او یواځي د مسلکي اشخاصو له خوا پیژندل کیږي.

✓ که چېرې داسې نښې وموندل شوي چې دا مال د مسلمانانو دی نو بیا دا خزانه نه ده او لقطه (پیداشوی) مال دی د خزاني حکم نه لري.

کنز : هغه خزاني ته وایي چې انسانانو بنځه کړي وي.

معدن : هغه خزاني ته ویل کیږي الله تعالی د محکې د پیدا کېدو سره یو ځای پیدا کړي وي.

زکاز : کنز او معدن دواړو ته شاملیږي.

له ځمکې څخه پیدا کېدونکې خزانې په درې ډوله دي :

۱- هغه جامدې خزانې چې اور سره ویلي کېږي، لکه سره زر او سپین زر....

۲- هغه جامدې خزانې چې اور کې نه ویلي کېږي، لکه: جست، چونه....

۳- هغه مایع خزانې لکه: اوبه، قیر(ډامبر)، کاز، او نفتي مواد او نور...

✓ له پورته درېیو واړه ذکر شویو خزانو څخه یوازې په هغه کې پنځمه برخه زکات لازميږي چې اور سره ویلي کېږي، لکه: سره زر سپین زر.

✓ په دې کې پنځمه برخه د بیت المال او د کال تېرېدل هم شرط نه دي.

✓ په دې شرط چې د چا شخصي ملکیت نه وي، لکه: دښتي،

د زکات مستحقین څوک
دي؟

د زکات د لگښت ځایونه (مصارف)

د زکات مال هر چاته او په هر ځای کې نشي مصرف کېدلای، بلکې د زکات لپاره الله تعالی پخپله په قرآن کې د هغه مستحقین بیان کړي چې زکات ورته ورکول کېږي، چې فقهاؤ دوی ته مصارف ویلي دي او اته ډلې دي چې په دې آیت کریمه کې ذکر شوي دي، الله تعالی فرمایي: ((إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ))

د دې خلکو تفصیل په لاندې ډول دی :

۱- **فقراء** : فقیر هغه څوک دی چې هیڅ شي و نه لري او یا د خپل ژوند د تېرولو لپاره دومره څه و نه لري چې د هغوی اړتیاوي پرې پوره شي.

۲- **مساكين** : مسکین هغه چاته ویل کېږي چې هیڅ شی و نه لري،

✓ د زکات په استحقاق کې د دواړو تر منځ کوم فرق نشته.

✓ ځینې فقهاؤ بیا د فقیر او مسکین پېژندنه د دې برعکس کړې ده.

۳- **عاملین (د زکات د مامورین)** : عامل هغه څوک دی چې د اسلامي حکومت له خوا د صدقو، زکاتونو او عَشرونو په راټولو ګمارل شوي وي.

✓ هغه خلک چې د بیت المال د کتابونو په لیکلو او د مالونو د

ساتلو او په وېشلو ګمارل شوي وي.

۴- مؤلفۃ القلوب : دا هغه ډله خلک دي چې اسلام غواړي د هغوی زړونه لاسته رواړي، زړونه داسلام لوري ته مایل شي یا دا چې پر اسلام ثابت پاته شي.

فقهاؤ وایی : له دوي څخه لاندې خلک مراد دي :

1. هغه کفار چې د اسلام سره یې مینه پیدا شي.
2. هغه خلک مسلمانان یې د شر څخه په امن او محفوظ شي.
3. هغه خلک چې په اسلام باندې ثابت قدمي شي او یا د دوي په څېر نور خلک هم مسلمانان شي.
4. هغه خلک چې د کفارو سره پر پولو او سرحداتو کې اوسېدل تر څو د هغو څخه متاثره نشي او د تیري په وخت کې لومړی دوی د اسلامي حکومت د سرحداتو څخه دفاع وکړي.

آيا اوس وخت کي دوی ته زکات ورکول روا دي؟

احناف وايي : په اوس وخت کي دوی ته زکات ورکول روا نه دي، د اسلام په قوت سره د دوی برخه له منځه تللي او منسوخه شوي ده ځکه مسلمانان زيات شوي او په خپلو پښو درېدلي او داسي کوم سبب پاته نه دی چې په اوس وخت کي دي دوی ته برخه ورکړل شي.

امام شافعي او حيني نور فقهاء رحمهم الله وايي : د مولفة القلوب د برخي د ساقطولو لپاره کوم دليل په قرآنکريم او نبوي سنتو کي نشته.

✓ کوم دليل چې احنافو د ابوبکر صدیق رضي الله عنه په زمانه کي د عمر رضي الله عنه عمل نيولی دا دهغه اجتهاد او د وخت غوښتنه وه.

✓ خو په نتيجه کي ويلای شو که چېرې د اسلامي حکمت له خوا ورته ضرورت پيدا شي عمل پري روا وي.

۵- د غلامانو آزادول : د مکاتبو ئي غلامانو آزادول دي، دغو غلامانو ته هم د زکات د مال څخه دومره څه ورکول کېږي، چې خپله غاړه ورباندې د غلامۍ له کړۍ څخه خلاصه کړي.

✓ علماء وايي : اوس بې گناه بنديانو ته هم ورکول کیدی شي.

۶- غارمين (قرضداران) : غارم هغه چاته وايي چې پر ده باندي د خلکو پور وي او دي نشي کولای چې دېل چا د مرستې پرته دغه پور خلاص کړي.

✓ دغه خلک که کار ولري او که کار ونه لري او يا هم کوم غټ تاوان او ضرر ورته رسېدلی وي.

✓ اسلامي حکومت مکلف دي چې د زکات د مالونو څخه دوی ته پيسې ورکړي تر څو دوی خپل قرضونه په اداء کړي.

۷- **في سبيل الله (مجاهدين) :** د جمهورو فقهاؤ په نزد د الله تعالى په لاره کې جهاد کوونکي دي، که څه هم دغه جهاد په قلم سره وي، يا په ژبي سره وي او که په مال او توري سره وي.

✓ امام ابوحنيفه رحمه الله وايي : دا هغه څوک دي چې د مال د نه شتون له وجهي د غاږيانو څخه پاته وي.

✓ امام محمد رحمه الله وايي : دا هغه څوک دي چې د حاجيانو څخه پاته شي.

✓ هغه طالبان او زده کوونکي شامل دي چې د دين په زده کړه مشغوله وي.

✓ هغه مجاهدين چې د دولت څخه منظم معاش و نه لري.

۸- **ابن سبيل :** دا هغه مسافر دي چې د خپل کور، کلي او هيواد څخه د يو روا کار لپاره وتلي وي. که دوي غنيان هم وي، خو په سفر کې ورسره خرچه خلاصه شي، نو دوي ته د دوي د مشکلاتو د حل لپاره

د زکات د ورکړي په اړه ځينې مهم مسائل

۱- زکات دمي ته نه ورکول کېږي، خو نوري صدقي ورکول کېدای شي.

۲- د مساجدو په آبادولو کې، مړی ته دکفن په اخیستلو کې نه مصرف کېږي.

۳- هغه غني او شتمن ته به زکات نه ورکول کېږي چې د نصاب خاوند وي.

۴- زکات خپلو اصولو او خپلو فروعو ته نه ورکول کېږي.

۵- د زکات د ورکړي په وخت کې د زکات نیت حتمي دي.

۶- زکات بني هاشمو ته او هم مزدور ته د کار په مقابل کې نه ورکول کېږي.

۷- زکات د وخت څخه مخکې د قسطونو په ورکول هم جواز

د زکات ځټې او فلسفه
څه ده؟

د زکات فلسفه او گټي

د الله تعالى په هر امر او نهی کې یې د ترسره کونکو او ځان ساتونکو لپاره گټي او حکمتونه پراته دي، د فرایضو په لړ کې یې زکات هم پر مسلمانانو لازم کړی دی.

✓ علماء کرامو د زکات دورکولو ډېرې گټې بیان کړي دي چې ځینې یې په لاندې ډول دي :

۱- په زکات سره د شتمنو مالونه له هر ډول آفت ژغورل کېږي.

۲- په زکات سره په ټولنه کې فقر او غریبي له منځه ځي د فقیرانو او مساکینو سره همدردي ده تر څو هغوی هم په ټولنه کې د ارام او سوکاله ژوند خاوندان شي.

۳- د طبقاتي نظام له منځه وړل : چې سرمايه د څو خلکو په لاسونو کې پاته نشي، د غريبو خلکو سره تقسيم شي، او ټولنه د سرمايه داري او طبقاتي نظام له بد مرض څخه وژغورل شي.

✓ د طبقاتي نظام په وجه په ټولنه کې د وگړو ترمنځ کپنه او دښمني پيدا کېږي.

۴- د زکات اداء کول د ټولني امنيت برقراره ساتي : زکات د ټولني د امنيت په ساتلو کې مرسته کوي، که ټولنه کې زکات شتون ولري نو فقير خلک غلا، اختطاف، لاري شوکول او داسې نورو جرايمو ته زړه نه ښه کوي او په ټولنه کې به امنيت وي.